

Kapitülasyonları Diriltiyor

Ülkemiz yaşayan insanların yığınla sorunu varken, halkın sorunlarını çözecek kurumlar olarak gösterilen Hükümet ve TBMM, bu sorunları kulak arkası edip,, kendi halkının sorunları yerine sermayenin yani IMF'nin sorunlarını canla başla çözmeye uğraşısı içerisine girmektedir,

Onların gündeminde;
> Vergi reformu diye açıklanan yasanın delinmesi var.
> Mezarda emeklilik yasası var,

Uluslararası tahkimi yasası var.

Vergi reformu ile alınan kararların iptalinin sermayeye yeniden kaynak aktarma olduğunu hepimiz biliyoruz.

Mezarda emeklilik yasanının, emekçilere yeni bir saldırı paketi olduğunu da gördük,

Peki bu uluslar arası tahkim yasası nedir, niçin gündeme getiriliyor ve bizlere, ülkemize faydası olacak mı?

Tahkim Nedir?

Arapça sözcük olan tahkim, "hakem" sözcüğünden geliyor,"Bir anlamı "hakeme başvurma" "hakeme gitme" öteki anlamı da "hakemin katılımıyla yapılan yargılama işi"dir.

Hukuksal Anlamda Tahkim

Bir hak özerine ihtilafa düşmüş olan iki tarafın, anlaşarak bu uyuşmazlığın çözümünü öze! kişilere bırakmaları ve uyuşmazlığın özel kişiler tarafından incelenip karara bağlanması olarak tanımlanabilir.

Uluslararası Tahkim Nedir?

Uyuşmazlığa konu olan sözleşme veya anlaşma tarafından birisinin yabancı olması durumunda-şayet sözleşme öncesinde karşılıklı anlaşılıp,, karar altına alınmışsa uygulama sırasında oluşan herhangi bir uyuşmazlık üzerine taraflardan birisinin (kural ve şartlarını akit altına alındığı üzere) konuyu yabancı hakeme götürmesidir.

Bu şekilde yargıyı devreden çıkarmadan enerji işkolunda özelleştirmenin mümkün olmadığımız gören sermaye çevreleri» IMF aracılığıyla hükümetlere» Türk hukukunu devre dışı bırakacak olan Uluslararası Tahkim'i dayattı. IMF'nin Tahkim yoksa burç dm yok dayatmasına karşı, milliyetçi söylemlerle işbaşına gelem. DSP-MHP-ANAP koalisyon hükümetinin, programının basma aldığı kona ise "tahkim yasası" oldu,

Tahkim, anlaşmazlıkların her-kese açık mahkemelerde ve hakimler eliyle değil, gizli olarak çalışan hakemler aracılığıyla çözümlenmesini öngören bir anlaşma yoludur. Ticaret konulu özel hukuk ilişkilerinde eşit taraflar sayılan şirketler ile devletler için devletlerle devletler arasında, şirketlerle şirketler arasında) ulusal ve uluslar arası

hukukta tahkime bir engel yoktur. Amacı kamu yararı, olan ve kamu hizmeti veren devlet ve yerel yönetimler ile temel amaçtan kar olan ticari şirketler eşit görülemeyeceği için aralarındaki ilişkilerde tahkim yoktur, anlaşmazlıklar yargıda önceden belirlenmiş hukuk kuralları uyarınca hakimler tarafından karara bağlanmıştır.,

Ulusal ve uluslar arası olmak, üzere iki türlü tahkim uygulaması vardır. Türkiye Cumhuriyeti yasalarında sınırlı da olsa tahkim uygulamasına rastlanır. Ancak; burada taraflar, şirketler ya da tüzel kişiliklerdir.,

Türk hukuk sistemlerinde tahkim uygulaması,, sadece ticari uyuşmazlık konularında mümkün olup, ceza hukuku veya idari hukukta böyle bir uygulama yoktur. Anlaşmazlığı çözmek üzere özel

olarak seçilen hakemi heyeti kararını, mevcut yasalara göre değil, adalet ve nesafet (iyi niyet) esaslarına göre çözüme kavuşturur.

Ulusal tahkimi yargı denetimine tabi iken, uluslararası tahkimde yabancı hakem kararları, ciddi bir hukuki denetlemeye tabi tutulmadan uygulanabilmektedir.

Niçin Uluslararası Tahkim Yasası İsteniyor?

Hükümetlerin tüm uygulamalarının nasıl da halkın çıkarına olduğunu ballandıra ballandıra anlattıklarını hepimiz biliyoruz,

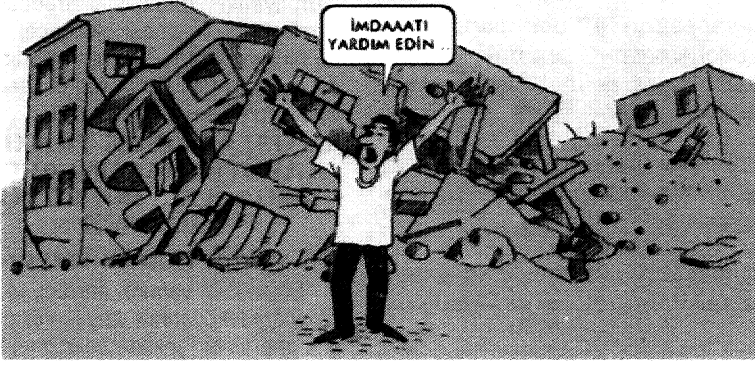
Oysa, uluslar arası tahkimde o kadar pervasızca davranıyorlar ki, yasanın halkın çıkarlarına olduğuna dair tek bir cümle kullanma gereği bile hissetmiyorlar., Niyetlerim çok açık bir şekilde ifade ediyorlar. "Ülkemizin yatırıma ihtiyacı var, bu ihtiyacın finansmanını ülke kaynakları ile karşılamamız mümkün değil, yabancı kaynağa ihtiyaç var, yabancı sermaye de ülkemize yatırım: yapmak için bazı güvenceler istiyor» bu güvencelerin başında da uluslar arası tahkim geliyor, öyleyse Anayasalı değiştirelim!"

Uluslararası Tahkim, yalnızca yabancı sermayenin ticari haklarını güvenceye almak için yapılmamaktadır.

Tahkim ile birlikte, başta enerji olmak üzere, ulaştırma, haberleşme gibi trilyonluk bütçeli ve ulusal ölçekli kamu hizmetlerinin özelleştirme eliyle yabancı sermayeye muazzam bir psta olarak sunulması ve bunun Danıştay ve ulusal yargı denetiminden çıkartılması amaçlanmaktadır.

Enerji ve tetekominakasyon sektörlerinin tekellere devri için yapılan ihaleler, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi tarafından birçok kez Anayasaya aykırı bulunarak reddedildi.,

Ancak, IMF ve Dünya Bankasının: Türkiye'nin kredi taleplerine karşı» enerji başta olmak üzere stratejik, alanların özelleştirilmesini şart koşmaları, hükümetleri daha da pervasızlaştırdı., Öyle ki, Danıştay'ın enerji hizmetini bir kamu hizmeti görerek, sözleşmeleri imtiyaz sözleşmesi şeklinde değer-

lendirmesi karşısında sıkışan 56. Hükümetin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Ziya Aktaş, "Danıştay'la centilmenlik sözleşmesi yaptık" açıklamasını bile yapmaktan kaçınmadı.

Bu şekilde yargıyı devreden çıkarmadan enerji işkolunda özelleştirmenin mümkün olmadığını gören sermaye çevreleri, IMF aracılığıyla hükümete, Türk hukukunu devre dışı bırakacak olan Uluslararası Tahkim'i dayattı. IMPnh Tahkim yoksa borç da yok" dayatmasına karşı, milliyetçi söylemlerle işbaşına gelen DSNMHFANAP' koalisyon hükümetinin, programının başına aldığı konu ise "tahkim yasası" oldu.

Uluslararası Tahkimle İlgili Somut Bir Örnek

Prof. Dr. Baki Kurui tahkimle ilgili bir örneği şöyle ifade ediyor: "Bir olayda bir Türk firması ile İtalyan firması arasında ihtilaf çıkmış. Sulh müzakereleri sırasında İtalyan firması, hakem şartında Cenevre'yi tahkim yeri olarak düzenlemiş, o da Milletlerarası Ticaret Odası'nın tüzüğüne atıf yapmış, İtalyan firması Cenevre'de tahkimi cereyan edecek diye, daha baştan Cenevre'den bir avukat tayin etmiş. Sulh görüşlerini tahkim öncesinde Cenevreli avukat yürütüyor. Avukat, Türk firmasına şunu yazıyor; Anlaşmaya varmazsanız,, siz uyarırım, tahkim yeri Cenevre'dir, Milletlerarası Ticaret Odası Cenevre'den bir avukatı hakem tayin edecektir ve o hakim sizin aleyhinize karar verecektir ve siz yargılama giderlerine de mahkum edileceksiniz" diyor, açıkça yazılı şekilde. Ondan sonra iş Milletlerarası Ticaret Odasına intikal ediyor... Milletlerarası Ticaret Odası.. Cenevre'de yazıhaneleri neredeyse komşu olan bir avukatı tayin etti. Türk tarafı gitti kendini savundu, bir profesör avukat tuttu, Cenevreli hakemi hiçbirini dinlemedi, Türk tarafını yüzde yüz mahkum etti."

Görüldüğü üzere, uluslararası tahkimin kurallarını koyanlar karşısında, bir kamu kuruluşunun, bir az gelişmiş ülke şirketinin pek fazla şansı yoktur. Şans olsa bile, hukuk sistemimizden tamamiyle farklı bir alanda gelişen,, farklı kurallar ve ilişkiler gerektiren bir alanda Türk hukukçularının başarılı olabilmesi de oldukça zordur. Bilgi,, tecrübe ve yara üstünlüğünü elinde tutan uyuşmazlıktan galip ' çıkacak taraf olacaktır,

Tahlifi usulünde, kararlar -oluşturan hakemler, esas itibariyle ticari esaslar dahilinde değerlendirme yapmaktadır.

Anayasa Değişikliği Önerileri;

Madde 1- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 47'nci maddesinin kenar başlığı, "E. Devletleştirme ve özelleştirme" şeklinde değiştirilmiş ve *hu* maddeye ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Devletin, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzel kişilerinin mülkiyetinde bulunan işletme ve varlıkların özelleştirilmesine Miskin esas ve usuller kanımıla gösterilir.

Madde 5- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 125'inci maddesinin birinci fıkrasına ikinci cümle olarak aşağıdaki hüküm eklenmiştir. "Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyumsuzlukların milli veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi tagOrtUebttir."

Madde 5- Anayasasının 155'inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir*.

"Danıştay, davaları görmek, Başbakan ve Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarıları ve kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında düşüncesini bütürmek, tüzük tasarılarını incelemek, idari uyumsuzlukları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevlidir."

Zaten böyle bir kurumun varlık sebebi de, uyumsuzlukların ulusal hukukların emredici ve kamu düzenine ilişkin kuralları gözardı ederek, ticari esaslar çerçevesinde uyumsuzlukları çözmektir. Ulusal kanun koyucular tarafından, kamu yararı kamu düzeni, kamu sağlığı gibi önemli gerekçelerle vazedilen yasalar, tahkim ile geri planda bırakılmaktadır.

Anayasa Değişikliğiyle Kamucu Anlayışa Veda Ediliyor

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan bu yana kamu edilen 1924, 1961, 1982 Anayasalarının ortak özelliği kamusal bir yaklaşım içerisinde olmasıdır. Anayasalarda kamulaştırmalar yer almış ancak asla özelleştirme tek kelime olarak bile yer verilmemiştir.

Anayasa Değişikliği Önerileri

Madde 1- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 47. Maddesinin kenar başlığı, "E. Devletleştirme ve özelleştirme" şeklinde değiştirilmiş ve bu maddeye ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Devletin, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzel kişilerinin mülkiyetinde bulunan işletme ve varlıkların özelleştirilmesine ilişkin esas ve

usuller kanunla gösterilir".

Madde 2- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 125. Maddesinin birinci fıkrasına ikinci cümle olarak aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

"Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyumsuzlukların milli veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir".

Madde 3- Anayasasının 155. Maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Danıştay, davaları görmek, Başbakan ve Bakanlar kurulunca gönderilen kanun tasarıları ve kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında düşüncesini bildirmek, tüzük tasarılarını incelemek, idari uyumsuzlukları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevlidir".

57. Hükümet gerçekleştirdiği ana-

yasa değişikliğiyle kamu hizmeti, kamulaştırma kelimesinin yanına» çok uluslu sermayenin ideolojisini ifadesi olan özelleştirme kelimesi eklenecek 76 yıllık bir geleneğe son verilecektir. Hem de en milliyetçi! Bir hükümet tarafından ve de "muhalefet" desteğiyle.

ULUSLARARASI TAHKİMİN KAPÜTÜLAŞYONLARDAN DAHA İLERİ BİR BOYUTU VAR MI?

İ-Tahkim Kapütülaşyondur Ülkemizin yatırımı ihtiyacı, özellikle de enerjideki yatırımı ihtiyacı hükümetçe çok abartılı bir şekilde belirtilmekte; ihtiyacın karşılanması için de yabancı sermayeye dikensiz gül bahçesi yaratmaya çalışmaktadır.

Biz yıllarca "yargının bağımsızlığı" adiliğine ilişkin sözleri duymadık mı? Bizlere mahkemeleri, Yargıtay'ı, Danıştay'ı öğretmediler mi? Şimdi de çıkmışlar» "yargı kurumlarını devreden çıkartacağız" diyorlar.

Ne oldu mahkemelerin adiliği, yargının bağımsızlığı, mahkemelerin adili ya da bağımsız mı değil, yoksa yabancılar başka bir şeyler mi istiyorlar?

Yargının bağımsızlığı, mahkemelerin adiliği gibi tartışmalar bu yazımın konusu değil. Bu yazı yabancıların ne istediğini, isteklerinin ne anlama geldiğini kapsayacak.

Evet yabancılar, "sizin kara kaşınız, kara gözünüz için ülkenize yatırım yapmıyoruz, kendi karımız için yatırımı yapıyoruz, ama bizim çıkarlarımıza hiçbir haleb getirmeyecek düzenlemeleri de istiyoruz" diyorlar.

Yurttaşlarının devlette olan anlaşmazlıkları, ülkemiz mahkemelerince karara bağlanacak, ama ülkemize yatırım yapanlarla devlet arasında çıkacak uyumsuzluklar, yargıda çözülmeyecek, hakemler tarafından çözülmeyecek.

Belli bir ülkede kurulmuş olan ya da sürmekte olan bir ilişkiden dolayı, böyle bir ilişkiye taraf olanlar arasında çıkan uyumsuzlukların, o ülkenin yargı organlarında

57.
Hükümet
gerçekleştirdiği
anayasa değişikliğiyle
kamu hizmeti, kamulaştır-
ma kelimesinin yanına* çok
ulustu sermayemin ideolojisi-
ni ifadesi olan özelleştirme
kelimesi eklenecek 76 yıllık
bir geleneğe son verilecektir.
Hem de en milliyetçi! Bir
hükümet tarafından ve
de "muhalefet"
desteğiyle.

çözülmeceğini, zorunlu olarak başka bir ilişkiye (resmî ya da özel) başvurulacağı kabul ediyorsanız, bu olayın kapitülasyonu anımsatmasından daha doğal ne olabilir?

Uluslar arası tahkimle, kapitülasyonlar arasında benzerliklerden önce kapitülasyonlar hakkında kısa bir hatırlatma yapmak istiyoruz.»

> İpek yolu ticaret yolu olarak önemini yitirip,, okyanuslar üzerinden ticaret yapılmaya başladığında, «pek yolu üzerindeki köy, kasaba ve şehirlerde büyük bir ekonomik çöküş başlamıştı.

> Osmanlı, transit ticaretten elde ettiği geliri korumak için Fransa, İngiltere, Hollanda, Avusturya, Rusya gibi ülkeleri kapsayan bir dizi ticari ayrıcalıklar tanımıştı

> Avrupalı tüccarlar, Osmanlı topraklarında serbestçe dolaşım, alımda satımda her türlü kolaylıklar tanımış, vergileri yerli tüccarlara göre düşük tutulmuştu.

> Avrupalı tüccarlar, Osmanlı ülkesi içinde kendi mahkemelerini kurarak, ticari anlaşmazlıkları bu mahkemeler de karara bağlıyorlardı,

ve benzerlikler:

1- Her îM anlaşmayla da yabancı sermayeye kolaylık sağlanmakta, yabancı sermayenin ülkeye girmesiyle ilgili ön koşullar tamamen kaldırılmaktadır.

2- Kapitülasyonla Osmanlı Mahkemeleri reddedilmiş ve yabancı ülkeler kendi mahkemelerini kurmuşlardır, uluslar arası talikimle de, Danıştay ve ulusa! mahkemeler bir tarafa bırakılarak hukukçulardan oluşmayan uluslar arası tahkim müessesesi oluşturulmaktadır.

3- Kapitülasyonla, Osmanlı ödeyemediği dış borçlarına karşılık, balıkçılık, tuz, tütün, ipek ve alkolden alman vergilerin yabancı şirketlere bıkamasıyla» IMF'yle yapılan andlaşmalar sonucu enerji, iletişim, maden petrol sektörünün özeüştMler ek gelirleri dış borçların ödenmesinde benzerliği bulunmaktadır.

4- Kapitülasyonlar sonucunda, elektrik, haberleşme, demiryolları, tramvay, maden, havagazı sektörü nasıl yabancı şirketlerin tekeline geçtiyse, uluslar arası tahkim sonucunda, yap-işlet-devret modeliyle enerji, haberleşme, maden sektörlerinde yapılan yatırımlarla bu sektörler yabancı şirketlerin tekeline geçecektir.

> Sonuçta» Anadolu'yu kapsayan ticaret ve teleferik yabancıların ve azınlıkların eline geçti.

> Osmanlı, borçlarını ve faizlerini ödemeyecek hale düştü.. Borçların ödenmesi için Düyün-« Umumiye-i Osmaniye Meclisi kuruldu.

Borçlanma karşılık olarak, balıkçılık,, tuz, tütün, ipek, pul ve alkolden alınan vergi ve damga resmi gibi gelirler bu meclis tarafından toplanmaya başlandı.

> Çeşitli Rejiler (birlikler) kuruldu. Vergi toplayan bu rejiler, vergi topladıkları köylülerle olan anlaşmazlık sonucunda 40.000 kişinin ölümüne neden olmuşlardı.

Ve ulusal bağımsızlık savaşı sonucu, kurulan yeni Cumhuriyet döneminde dış borçlar taksite bağlanarak ödenmiş ve yabancıların elinde bulunan demiryolları, telefon, elektrik» tranvay, havagazı, maden şirketleri kamulaştırılmıştı.

II- Uluslararası Tahkimin Kapüt O las yon lan Aırata ca k Ekonomik ve Hukuksal Sonuçtan

> Devletin, yasama, yürütme, yargı eklerinden oluştuğu söylenirken, yargı erki yok ediliyor.

> Uluslararası tahkim yalnızca enerji sektöründeki yatırımlardan ibaret değil, telif, patent, portföy, kültürel yatırımları da kapsamaktadır.

> Şimdiye kadar yabancı sermayeye konulan tüm ön koşullar kaldırılarak, yerli yabancı yatırımcılar arasında fark olmayacak.

> Bu antlaşmayı imzalayan ülkeler 5 yıl by sistemden çıkamaz. Çıkma kararı verildiği andan itibaren 15 yıllık süre içerisinde verilen taahhütleri yerine getirmeye zorunludur.

> Uluslararası tahkim sonucu yapılan yatırımlara karşı sendikal direnme olduğu zaman yabancı yatırımcıların çıkarına dokunan bu sivil itaatsizlik olayından devletler tazminat ödemeye mahkum olacak. Dolaysızla devletler de by tazminatı ödememek için, sendikal hak ve özgürlüklerini kullanan emekçilere karşı şiddet uygulamayı tercih edecek Ya da ödediği tazminat» vatandaşın sırtına yükleyecektir.

> Uluslararası tahkim kuruluşları, bildiğimiz anlamda mahkemeler olmayıp, yabancı şirketlerin atadıkları kişilerden oluşan ve kendi koydukları kurallara göre karar veren özel yapılardır. Daha açık tanımla yabancı sermaye hem yargıç, hem savcı, hem de savunma avukatlığını üstlenecek

kendi lehine kararlar oluşturarak ülke-
miz "uluslararası; mahkum" durumuna
düşürülecektir

> Kamu hizmeti, yasayla
belirleneceğinden, her yasa
koyucunun ayrı bir "kamu
hizmeti" tanımı olacak.
Parlamentodaki ege-
men anlayışta göz-
önünde bulundurul-
duğunda, kamu
hizmeti kavramı
unutulacak, her
turlu hizmet "pi-
yasa malı" gibi e-
le alınacaktır.

Anayasanın 155.
maddesinde
"imtiyaz şaaharı"-
nın ve sözleşme
inceleme görevi
Danıştay'a verilirken,
yapılan değişiklikte,
yalnızca görüş bildirme
düzeyine indirgenmekte-
dir. Yapılan özelleştirmelerle
ilgili Danıştay kararlarını uygula-
mayarak hukuk cinayetleri işleyen sicili
bozuk bir hükümetin, Danıştay'ın görüş-
lerini dikkate alması gibi bir durum:
olmayacaktır.

> Yabancı şirketlerin, Türkiye'nin
doğal kaynaklarını kullanarak (termik,
doğalgaz, hidrolik vb.) ürettikleri elek-
triği, bu ülkenin vatandaşlarına satma
zorunluluğu olmayacak, şirket istediği
ülkeye satabilecektir.

> Elektrik, haberleşme, ulaşım
gibi hizmetlerin birim fiyatları dolara
endekslenecek ve bu hizmetler daha da
pahalılaşacaktır.

> Sivil toplum örgütleri, bireyler,
tüketiciler şikayetlerini bu tahkimi
kurullarına iletemeyeceklerdir.

> Yabancı sermaye, sözleşme
koşullarını yerine getirilmeden ülkemizi
terk edip gittiği zaman uluslar arası
tahkimin kararı olmadan o şirketin mal-
larına el konulamayacaktır.

> Tahkim kabul edildiği takdirde»
ulusal hukuka aykırılık olsa bile, tahkim
kuruluşunun aldığı kararlara uymak
zorunluluğu vardır.,

> Uluslararası tahkimin uygulan-
ması dünyada sermayenin anayasası
olarak tanımlanan Çok Taraftı Yatırım
Antlaşması (MAI)'nın en önemli mad-
desinin hayata geçirilmesi demek ola-
cak,, böylece ulusal yargı yerine
sömürge hukuku geçecektir.

> Uluslar arası tahkim, sonucu
yabancı şirketin faaliyetleri» o ülkenin
aleyhine sonuç doğursa bile, ülke kamu-
laştırma yapamayacak» yaptığın-
da savaş nedeni sayılabile-
cektir.,
Vatandaş hakkım
nasıl arayacak?

emperyalizmin kapitülasyonunun daha gelişmiş bir versiyonunun yıllar sonra yeniden devreye sokulması anlamına gelmektedir. Bu saldırının geri püskürtülmesi için emekçi örgütlerinin, demokrasi güçlerinin güç birliği yapması ve ciddi bir karşı duruşu, hem ulusal hem de uluslararası çapta gerçekleştirmesi gerelejon

tahkim bir yandan
ulusal yargı sis-
temini parçalayıp
etkisizleştirirken,
diğer yandan da
daha önce bir
kamu hizmetinden
yararlanırken her-
hangi bir nedenle
ulusal yargıya baş-
vurabilen vatan-
şın» hizmetin alın-
ması veya kullanıl-
masından doğabilecek
konularda hak arama yol-
lamını kapatacak.

Kamu hizmetinin sahibi
idaredir, varlığı konusu ulusal
yargının işidir, iki şirket arasındaki bir
uyumsuzluğu yabancı hakem heyetleri
çözebilir» Ama konu kamu hizmeti ise
bı, ulusal kamu yargısının işidir. Ulusal
yargı devre dışı bırakıldığı taktirde, p r t-
taş da bundan zarar görür. Bir kamu
hizmeti görülürken, bunun sahibi olan
idareden nasıl hesap sorulabilir, nasıl
dava edilebilir? Uluslararası gibi görüle-
ceğinden, yurttaşın hiç müdahale etme
hakkı olmaz. Sözgelimi elektrik veya
doğalgaz: fiyatlarından yakman bir
vatandaş» hakkını aramak için Anadolu'
dan kalkıp New York'a gidecek. Gitse
bile, onu adam yerine koymazlar» sen
taraf değilsin derler. Bu da gösteriyor İki
tahkimi vatandaşın hak arama yolunu
kapatacak.

ANAYASA DEĞİŞMELİDİR AMA...

Uluslararası Tahkim» Türkiye'nin ba-
ğımsızlığına indirilmiş bir darbedir.

1.982 Anayasasında insan hakları
ve özgürlüklerini! kısıtlayan- bir çok anti-
demokratik hüküm bulunmaktadır.

Anayasadaki antkleokratik hü-
kümlerin kaldırılması yönünde hiçbir
çaba sarf etmeyen siyasi iktidar, yargı
bağımsızlığım ortadan kaldıracak olan
bir çalışmaya girmektedir. Tüm emekçi-
ler bu değişikliklere karşı çıkmalı, anti-
demokratik hükümlerin kaldırılması yö-
nünde mücadele yurQtrnelidir.

SONUÇ OLARAK

Bugün çokuluslu şirketler,, ulus dev-
letlerce uygulanan hukuki prosedürlerin
yeterli ve hızlı olmadığını iddia ediyorlar
ve üçüncü dünya ülkelerine yatırım yap-
malarının ön koşullu olarak tüm uyuş-
mazlıkların uluslararası tahkim ile
çözülmesini talep ediyorlar.,

Dünyada bugün üç ayrı tahkim işle-
yişi var ve bu komisyonların aldıkları
kararlara bakıldığında, net olarak
görülen özellik, işçi halklar» insan haklar»
ve çevrenin tahribi gibi konuların bu
kuruluşlar için pek önem taşımadığıdır.
Bu komisyonlar uluslararası anlaşmalar
çerçevesinde yatanına haklarının ihlali
edilip edilmediğine bakıyorlar ve bugü-
ne, kadar ki işleyişe gözabldtığında, tah-
kim sistemi ile çokuluslu şirketlerin akıl
almaz davalar kazandıkları görülüyor.,

İnsan ve emek halklarına yönelik
ciddi bir saldırı turn dünyada sürüyor.
Çokuluslu sermaye istediğini almak için
üçüncü dünya ülkelerinin devlet yapıla-
rını kullanıyor. Bununla yetinmiyor, kendi
çıkarlarını tehdit edem yanları da tasfiye
ederek etkisizleştiriyor.

işte bugün DSP-MHP-ANAP hüküme-
tinin gerçekleştirdiği uluslar arası
tahkime uygun Anayasa değişikliği, ulus-
lararası sermayenin -en başta enerji
sektöründe- dileği gibi cirıt atması
sağlanacaktır.

• Uluslararası tahkim,, sömürgeciliği
resmileştiren bir anlaşmadır. Bir bakıma
emperyalizmin kapitülasyonunum daha
gelişmiş bir versiyonunun yıllar sonra
yeni den devreye sokulması anlamına
gelmektedir. Bu saldırının geri püskür-
tülmesi için emekçi örgütlerinin, demok-
rasi güçlerinin güç birliği yapması ve
ciddi bir karşı duruşu, hem ulusal hem;
de uluslararası çapta gerçekleştirmesi
gerekliyor,

Biz emekçiler olarak, Dikenin doğal
kaynaklarının, geleceğinin, egemenlik
hakkının çok uluslu şirketlere sunul-
masına seyirci kalmayacak, bu ihanet
politikalarına karşı mücadelemizi' yük-
selteceğiz.

Yüreği insanlık, özgürlük, bağımsız-
lık, demokrasi için tutuşan her örgütü,
her bireyi bu mücadeleye katılmaya
çağırıyoruz.

Hasan Ali Bayrak

Jeoloji Mühendisi
E.I.E.J Genel Müdürlüğü